

پرش ها و پانچ ها

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصوبه اشعی خراسانی حفظه الله تعالی

موضوع:

اخلاق؛ مکارم اخلاق؛ تزکیه و تهذیب نفس

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسشی

نویسنده: پیمان

تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۲۷

لطفاً اگر ممکن است درباره‌ی زهد توضیح دهید. آیا زهد به معنای فقیر بودن است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۵

«زهد» در اصطلاح به معنای فقیر بودن نیست، بل به معنای عدم گرایش و وابستگی درونی به دنیاست که در ساده‌زیستی و نداشتن آرزوی مادی و انفاق مال در راه خداوند به جای انباشتن آن برای خود و نزدیکان ظهور می‌یابد؛ چنانکه یکی از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

«قُلْتُ لِلْمَنْصُورِ: مَنْ أَزْهَدُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا؟ فَقَالَ: مَنْ لَا أَمَلَ لَهُ فِيهَا، ثُمَّ قَالَ: لَيْسَ الزَّاهِدُ مَنْ يُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُ، لَكِنَّ الزَّاهِدَ مَنْ كَانَ هَمُّهُ الْآخِرَةَ وَلَيْسَ شَيْءٌ مِنْ مَتَاعِ الدُّنْيَا يُفْرِحُهُ إِذَا وَجَدَهُ وَلَا يُحْزِنُهُ إِذَا فَقَدَهُ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿لَكَيْلًا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ﴾»؛ «به منصور گفتم: زاهدترین مردم در دنیا کیست؟ پس فرمود: کسی که در آن آرزویی ندارد، سپس فرمود: زاهد کسی نیست که آنچه خداوند برایش حلال کرده است را حرام می‌کند، بل زاهد کسی است که اهتمامش به آخرت است و هیچ چیز از متاع دنیا او را شاد نمی‌کند هرگاه آن را به دست آورد و او را اندوهگین نمی‌کند هرگاه آن را از دست بدهد. هرآینه خداوند بلندمرتبه فرموده است: >تا بر چیزی که از دست می‌دهید تأسف نخورید و به چیزی که شما را می‌دهد شادمان نشوید<».

همچنین، یکی دیگر از یارانمان ما را خبر داد، گفت:

۱. الحدید/ ۲۳

www.alkhorasani.com

بِإِذْنِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ حَفْظُ اللَّهِ تَعَالَى

«قُلْتُ لِلْمَنْصُورِ: أَتُرَانِي أَكُونُ مِنْ أَصْحَابِ الْمَهْدِيِّ؟ فَقَالَ: إِنَّكَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ، وَلَا يَكُونُ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَّا مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا وَقَدْ زَيَّنَتْ لَهُ كَمَا تُزَيِّنُ الْعُرُوسُ لَيْلَةَ الزِّفَافِ، قُلْتُ: وَمَنْ زَهَدَ فِيهَا؟ فَقَالَ: مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ عَلَى الْآخِرَةِ، قُلْتُ: وَمَا عَلَامَتُهُ؟ فَقَالَ: مَوْوَنَتُهُ خَفِيفَةٌ وَأَمَالُهُ قَصِيرَةٌ وَأَمْوَالُهُ مَبْدُولَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قُلْتُ: وَمَا؟ فَقَالَ: لَا يَطْلُبُ الرِّئَاسَةَ وَلَا يَكْسِبُ فَوْقَ الْحَاجَةِ، بَدَنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ، إِنْ شَهِدَ لَمْ يُعْرِفْ وَإِنْ غَابَ لَمْ يُفْتَقَدْ، إِذَا خَلَا بِنَفْسِهِ ذَكَرَ اللَّهَ وَإِذَا خَالَطَ النَّاسَ ذَكَّرَهُمْ بِهِ، قَلِيلٌ ضَحْكُهُ وَطَعَامُهُ وَنَوْمُهُ، وَكَثِيرٌ بُكَاءُهُ وَتَهَجُّدُهُ وَصَوْمُهُ، لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ قَتْلًا وَلَا سِجْنًا وَلَا لَوْمَةً لَا يَمُوتُ، لَا يَعْمَلُ لِلسُّلْطَانِ وَلَا يَسْأَلُ غَيْرَ الْإِخْوَانِ وَإِنْ مَاتَ جُوعًا، لَوْ قِيلَ لَهُ: اخْرُجِ السَّاعَةَ لَخَرَجَ وَلَا يَنْظُرُ إِلَى مَا خَلْفَهُ، هَذَا مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا وَإِنْ عَاشَ وَاسْتَقَامَ سَيَكُونُ مِنْ أَصْحَابِ الْمَهْدِيِّ»؛ «به منصور گفتم: آیا به نظرت من از اصحاب مهدی خواهم بود؟ پس فرمود: تو مرد مؤمنی هستی، ولی از اصحاب او نخواهد بود مگر کسی که نسبت به دنیا زاهد است در حالی که برای او آراسته شده است چونانکه عروس در شب زفاف آراسته می‌شود، گفتم: زاهد نسبت به آن چه کسی است؟ پس فرمود: کسی که خود را وقف آخرت کرده است، گفتم: علامت او چیست؟ پس فرمود: هزینه‌هایش اندک و آرزوهایش کوتاه و اموالش بذل شده در راه خداوند است، گفتم: دیگر چه؟ پس فرمود: ریاست نمی‌جوید و بیش از نیاز کسب (درآمد) نمی‌کند، بدنش از او در رنج است و مردم از او در آسایش هستند، اگر حاضر شود او را نمی‌شناسند و اگر غایب شود سراغش را نمی‌گیرند، هرگاه تنها شود خدا را یاد می‌کند و هرگاه با مردم معاشرت نماید آنان را به یاد او می‌اندازد، خنده، خوراک و خوابش اندک و گریه، تهجد و روزه‌اش بسیار است، در راه خداوند از مرگ یا زندان یا نکوهش نکوهش‌کننده‌ای نمی‌ترسد، برای حکومت کار نمی‌کند و از غیر برادرانش چیزی نمی‌طلبد هر چند از گرسنگی بمیرد، اگر به او گفته شود: فوراً (از خانه و زندگی خود) بیرون بیا، بیرون می‌آید و به پشت سرش نگاه نمی‌کند. این کسی است که نسبت به دنیا زاهد است و اگر زنده بماند و استقامت کند، از اصحاب مهدی خواهد بود».

از اینجا دانسته می‌شود که زهد به معنای قطع تعلقات به دنیا و تمرکز بر روی آخرت است و این چیزی است که رمز تقرب به خداوند و خلیفه‌ی او و رسیدن به درجه‌ی صدیقان و شهیدان و صالحان است؛ چنانکه در روایتی از امام جعفر صادق علیه السلام آمده است: «جُعِلَ الْخَيْرُ كُلُّهُ فِي بَيْتٍ وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا، حَرَامٌ عَلَى قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَزْهَدَ فِي الدُّنْيَا»^۱؛ «همه‌ی خیر در یک خانه گرد آمده و کلید آن خانه زهد نسبت به دنیاست. بر

۱. الکافی للکلینی، ج ۲، ص ۱۲۸

